ИВАН ВАЗОВ
БРАТЯ МИЛАДИНОВИ

chitanka.info

Попейте ми, красни македонски деви,
попейте ми ваште невинни припеви,
втъкнете си китки, пратете ми клик
на вашия кръшен и звучен язик.
Треперяйки сладко, аз ще да ви слишам
и към вас ще фъркам и ще да въздишам
ведно с тиха Струма, ведно с мътний Дрин,
ведно с ека жалний, що праща Пирин;
летете, ехтете, песни македонски,
печални кат песни на бряг вавилонски,
сдружени с въздишки и с оковен звън,
дигайте, будете от гробния сън
тез спомени стари, тез преданья вети,
що кат сенки чудни пълнят вековете:
юнаци измрели без гроб, без венци
за хорска свобода паднали борци,
орляци левенти, дружини отбрани,
покрити със слава, със кърви и с рани,
наредени мълком, готови за бран,
окол Крали Марка — вечен великан!

Дивний Крали Марко! Всеславянска славо,
на тъмни фантазий създанье мъгляво,
Ролан[1] македонски, заветен и мил,
ти векове с твойто име си пълнил!
По кои полета, по коя пустиня —
ти не си размахвал сабя дамаскиня?
Да не се е мяркал твоят страшен стан?
Къде не си мятал златен боздуган!
Де не си се борил с Муса Кеседжия?
Де не си препускал коня Шарколия?
В коя скала здрава, във кой камък як
диря не остави грамадний ти крак?
От Белграда до Прилеп, де в глуха пещеря
турят ти въртопа тъмните поверья,
до Кукуш печални и до Хеликон[2]
призракът се носи на черний ти кон

и се мярка твойта неизмерна сенка.
Коя ли бе тая баснословна ненка,
що откърми тоя дивен исполин —
с един крак на Емус, с другий — на Пирин?!

Летете, о, песни, спомени големи,
въздишки последни за бившето време!
Пейте ги, девици, при Пинд и при Шар,
пейте ги при Струга, град хубав и стар,
дето се родиха двата Миладина,
на Македония двата верни сина.

Във влажни тъмници, пълни с мрак, вони,
помежду вековни и потни стени,
гниеха два братя, в окови два роба,
кат два живи трупа, фърлени в два гроба.
Векове минаха!…От слънце заря,
нито от надежда до тях не огря!
Проклети бъдете, о, тъмници влажни!
Колко вий стопихте, сърца, сили снажни,
колко зли насилья, жъртви, младини
погълнаха ваште смрадни глъбини!

Димитрий бе влязъл пръв у свойта бездна.
Константин по-после кат него изчезна.

Защото в един век, за правдата глух,
разбуждаха смело народния дух
и на братя родни чрез родното слово
те готвеха битви и бъдеще ново;
защото те първи усетиха срам —
туй велико чувство, и в глухия храм
сториха да екнат химни ясни богу
на язик, погребан от векове много;
защото казаха: „Народ сме велик
и господ познава нашият язик!“
И викнаха силно: „Мразиме хомотът

позорен и мръсен на фанариотът!“
Защото смеяха, без да ги е страх,
с силний да се борят и не бе ги грях
да пропаднат жъртви заради народа
с тия сладки думи: наука, свобода;
защото сбираха песни по цял край,
тъй както при Тунджа момите през май
триндафили сбират и в кошници гуждат,
затова по-рано от сън се събуждат;
защото увиха китка миризлива
от здравец и росен, и от клас на нива;
защото от всите гори и реки
седенки и сватби, хора и тлъки
напевите сбраха, въздишките сляха,
на седата старост в паметта копаха;
защото струпаха в един общи тон,
всичко що бе отзив, припев, звук и стон,
затова една нощ патрикът нахлузи
свойто черно расо и злобно каза:
„За тез два хайдука трябват железа.“

И ето защо са днеска оковани,
и в тия тъмници живи закопани.

Дълго те търпяха. Тъмничният смрад
отравяше бавно животът им млад.

Внезапно известье за милост довтаса.
И Фенер, котило на ехидна раса,
гняздо на кощунство, на леност, на блуд;
Фенер, по срама си позорно прочут;
Фенер, от където през векове цели
разврат и мъртвило в света са се лели
и който забули всичкия възток
с една гъста мрежа и никой тълчок
на духа не даде нито мисъл нова
на човека, паднал във дрямка сурова,

без вяра в борбата и без идеал;
Фенер при такваз вест потрепера цял
и уплашен рече: „Друг е божий съд!
Тия два убийца трябва да умрът!“

И кат се прекръсти, прати им отрова.

Нощта бе студена, мрачна и сурова.

На заранта рано тъмничния свод
огласиха думи: милост и живот!
А бедните братя в предсмъртни страданья
изпущаха свойте последни стенанья.
И вече обзети от гробния хлад,
те пращаха сбогом на божия свят
и шушукаха тихо с гаснееща сила:
„Как много те любим, Българио мила!“

Пловдив, 1882

---

[1] Средновековен рицар, възпят в „Песен за Роланда“. ↑
[2] Планина в Гърция. ↑

Ползван източник: „Иван Вазов — Събрани съчинения, т. I — Лирика“, под редакцията на Георги Цанев, „Български писател“, С. 1955

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.